

УДК 1(091)

Довгань А.О. д.ф.н., професор, ТНТУ ім. І.Пулюя, Гнасевич Н.В. канд. ф.н., доцент, ТНЕУ

АЛЬТЕРНАТИВНІСТЬ ПОВСЯКДЕННОСТІ БУТТЯ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Dovhan A.O. Dr.; Prof., Hnasevych N.V., Ph.D., Assos Prof.

THE ALTERNATIVE OF EVERYDAY LIFE IN THE CONTEXT OF SOCIETY'S TRANSFORMATION

Основний сенс повсякденного буття людини полягає в необхідності підтримання та відновлення фізичного існування в існуючих умовах. Буття повсякденності є демонстрацією волі до соціального самозбереження та волі продовження роду. Буденність життя в повсякденності оформлюється в цивілізацію як процес відтворення матеріального життя, підтримуваний і оточений технікою. Буденність не дає проявитись неповторно особистісному началу. В повсякденності як перебуванні можна проявляти велику зовнішню активність, але вона завжди задана зовні, а не зсередини, і, врешті – решт абсурдна – активність перебування повсякденності не породжує нічого оригінального і нового - саме так характеризує нашу з вами повсякденність відомий український філософ Н.Хамітов [1, с.124, с.145]. На нашу думку подібні міркування демонструють лише один із варіантів сенсу людського існування взагалі і нашого з вами процесу соціального оновлення в контексті демократизації його змісту. Тому й міркування про те, що повсякденність не дає проявитись неповторно-особистісному началу не відображає істинну суть повсякденності.

Дійсно, буденність нашого повсякденного життя може перетворити його (життя) в рутину, в соціальну «нудоту» власного існування (Ж.П.Сартр). Однак, повсякденність є вмістилищем оптимістичних роздумів різних рівнів відображення дійсності, і саме вони демонструють той неповторний оптимізм кожного із нас, який лежить в основі необхідності реалізації принципу самозбереження і продовження людського роду.

Повсякденність не тотожна буденності. Саме повсякденність і демонструє нам той оптимізм, який лежить в основі життєдіяльності людини, термін «повсякденність» розкриває ритміку життя, повторюваність подій, явищ, в житті поколінь людей. «Буденність» розкриває сутність явищ в житті цих же поколінь, всього, чим наповнена повсякденність життя. Іншими словами, буденність є різновидом повсякденності, її песимістичності стосовно майбутнього. Саме буденність і не дає проявитись неповторно-особистісному началу в повсякденному житті.

Повсякденність суб'єктивного ходу подій наповнена дихотомією «оптимізм-песимізм» як формами суб'єктивного відношення системи «людина-світ». Життєві

цикли повсякденного оптимізму в різних соціально-політичних системах набувають історичних відмінностей свого прояву. В тоталітарних системах життя людини розпадається на офіційне зовнішнє та неофіційне приватне, внутрішнє. В зовнішньому офіційному житті людина діє як бездумний виконавець державної волі, ідеологічно запрограмованим «гвинтиком» суспільного механізму. В приватному, прихованому від «чужого ока», - людина живе своїм власним уявленням про добро і зло, правду та неправду і роздумами про своє сьогодення та своє майбутнє. Виникає соціальне роздвоєння особистості, яке поступово може закріплюватись на всіх щаблях системи, коли людина говорить публічно одне, може робити інше, або те, як говорить, а думає інакше. Такі подвійні стандарти повсякденності розкриваються в критичні для суспільства, країни, держави, періоди, коли на авансцену історії висуваються моделі дезорганізації суспільного ладу.

Аналіз показує, що дослідники сучасності та попереднього століття звертають увагу на стан повсякденної свідомості в кризові періоди функціонування того чи іншого суспільства. Вони акцентують увагу на різних формах прояву так званої кризової свідомості мас в повсякденному житті. А.Тойнбі називає такі стани «розколами людської душі» [2, с.614]. Повсякденність як відсутність пристрасті розглядав М.Бердяєв [3, с.333]. Сутність трагічного відчуття індивідуального повсякденного життя глибоко розкрив Мігель де Унамуно [4].

Новизна сучасної ситуації повсякденного життя в тому, що ускладнюється та постійно дезорганізується соціальна структура нашого суспільства, виникають нові соціальні суб'єкти, неоднорідність поглядів яких формує складну мозаїку буденності. Повсякденна свідомість індивіда, стиснута реальними фактами життя, змушена шукати практичний вихід із суперечливих ситуацій, проживаючи і переживаючи їх у свій, обраний ним спосіб. Тому повсякденний оптимізм представляє собою те, що швидше за все видиме незброєним оком пересічного індивіда, але здебільшого небачене ним. Повсякденний оптимізм, як і песимізм, такого су'бєкта історії не виступає у формі грандіозних цивілізаційних проєктів, програм, доктрин соціальної зміни існуючого загальноприйнятого порядку.

Література

1. Хамитов Н.В. Философия человека: от метафизики к метаантропологии - Киев: «Ника-Центр», 2002.
2. Тойнбі Арнольд. Дослідження історії - Том 1. – К.: Основи, 1995. - 614с.
3. Бердяев Н. Философия свободы. М.: - «Издательство АСТ». 2004. - 333с.
4. Мигель де Унамуно. О трагическом чувстве жизни у людей и народов //Философские науки .-1991.- №10. - с. 115-130.